



Valtion
koulukodit



Nationellt svenskspråkigt VIP-webbinarium 18.11.2021

Krävande särskilt stöd i praktiken

Jan Weckström, vice rektor

18.11.2021

Valtion koulukodit

Krävande särskilt stöd i praktiken

Begreppen kring krävande särskilt stöd

Krävande särskilt stöd – för vem och vad

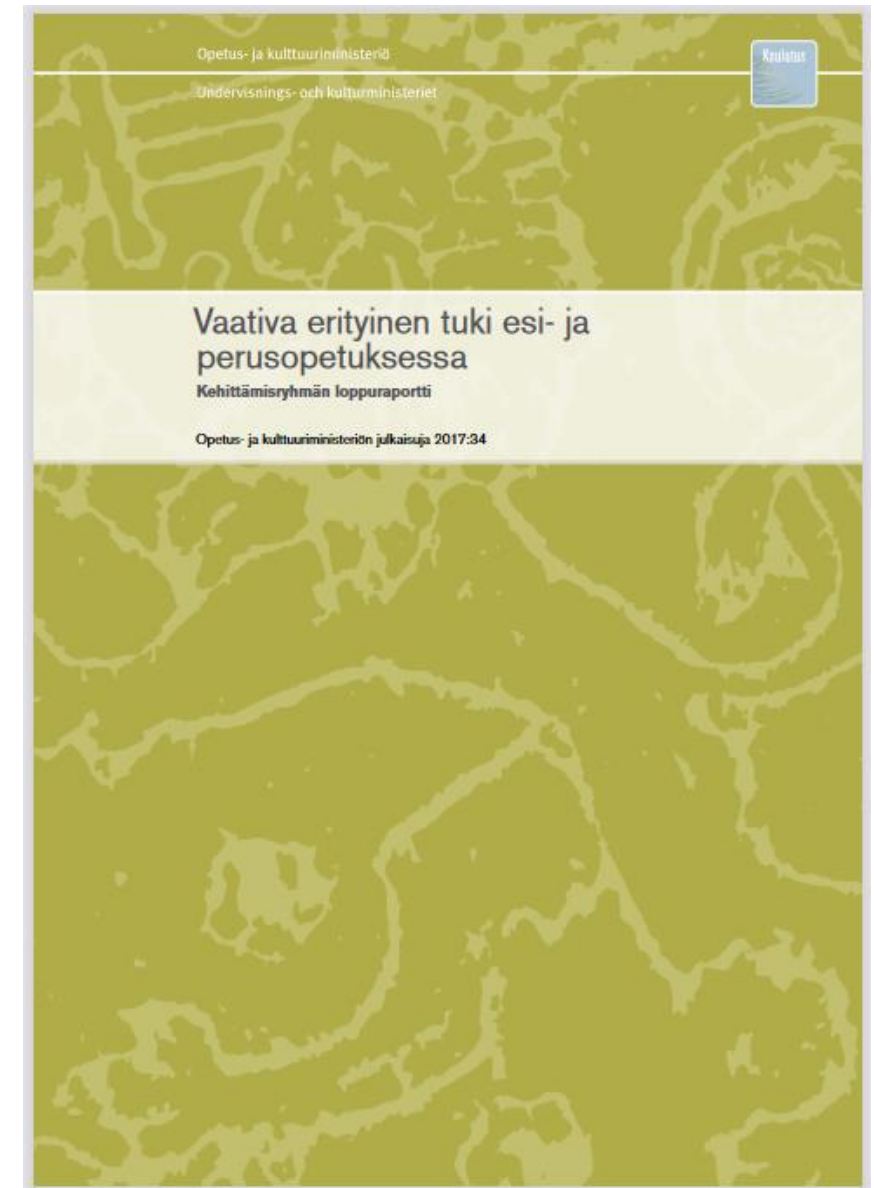
Krävande särskilt stöd i Statens skolhem och
Statens skolhemsskola

Begreppet krävande särskilt stöd

- 2011 tog man i bruk trestegsstödet och stödet i skolan gavs antingen som allmänt, intensifierat eller särskilt stöd.
- Helsingfors och Jyväskylän universiteternas specialpedagogiska enheter hade åren 2011-2015 ett gemensamt forsknings- och utvecklingsprojekt, VETURI. Projektet fokuserade på den mest krävande gruppen av elever som fick särskilt stöd och i detta sammanhang användes begreppet krävande särskilt stöd.

- I mars 2015 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp vars uppgift var att utveckla det krävande särskilda stödet.
- Gruppen poängterade att Finland förbundit sig i enlighet med internationella avtal att utveckla sitt undervisningssystem så att alla barns utveckling och inläring kan tryggas så bra som möjligt.
- I gruppens slutrapport gav man tolv olika utvecklingsförslag. Utvecklingsförslag 3 lyder:

Sjukhuskolorna, Elmeri-skolor (undervisning enligt verksamhetsområde), statens skolhemskola, kommunala specialskolor, Valteri samt universitetens specialpedagogiska forsknings- och utbildningsenheter bildar regionala samarbetsnätverk. Dessa nätverk kallas för VIP-nätverk och de följer de fem samarbetsnätverk som uppstår i samband med social- och hälsovårdsreformen. I VIP-nätverken utvecklas handlednings- och servicenätverk för krävande särskild stöd.

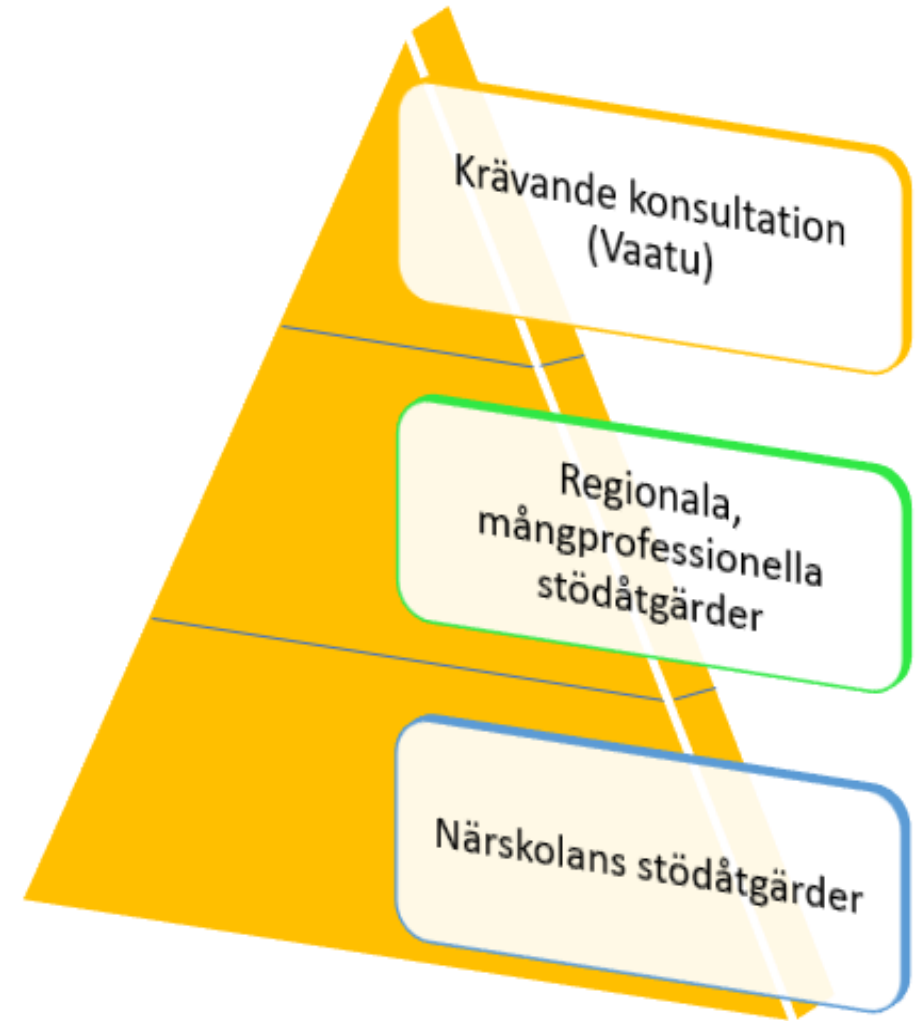


VIP

- I VIP-nätverket utvecklar man krävande särskilt stöd för att stöda barns och ungas inläring och skolgång. Man vill också verka förebyggande och erbjuda stöd i ett så tidigt skede som möjligt. Utvecklingsarbetet började 2018 och är nu inne på sin andra verksamhetsperiod, 2021-2022.
- Målsättningar med VIP är att:
 - Skapa nya mångprofessionella samarbetsstrukturer. Detta nås genom nya, nationella och regionala, verksamhetsmodeller mellan bildningsväsendet, socialvården och hälsovården. Samarbetet med den tredje sektorn ökas.
 - Bildningsväsendet, hälsovården och socialvården gör samarbete på jämnlaka grunder och bygger upp en kultur av förtroende. Man l är sig tillsammans och delar med sig fungerande praxis, arbetsredskap och innovationer. Man utvecklar förebyggande och tidiga stödsatser samt ser till att stödet är tillgängligt från förskolan och genom hela skolstigen.
 - Skapa sektorövergripande verksamhetsmodeller och öka kunskapen i tematiska nätverk. De tematiska nätverken bildas kring utvecklingsmål man anser vara centrala.
 - Bilda nätverk för att förbättra kommunala och privata undervisningsanordnares möjligheter att ta del av Elmeri-skolors, Statens skolhemsskolas, sjukhusundervisningens och Valteris erfarenheter av att planera, genomföra och utvärdera det krävande särskilda stödet.
 - Öka lärarutbildarnas kunskaper om undervisningen av elever med krävande särskilt stöd så att nyutbildade lärare i framtiden skulle ha bättre förutsättningar att undervisa dessa elever.
 - Stöda universitetsforskning och speciellt forskning som koncentrerar sig på att synliggöra hinder för inklusion av elever i behov av krävande särskilt stöd. Vidare stöder man processen av att omsätta forskningen av krävande särskilt stöd till konkreta handlingar i vardagen.

Vaatu och krävande konsultation

- Vaatu-aktörerna utgörs av sjukhuskolan, Elmeri-skolan (undervisning enligt verksamhetsområde), Valteri och Statens skolhemsskola.
- En del av eleverna behöver krävande och mångprofessionellt stöd för sin inläring och skolgång. Det kan handla om allvarliga psykiska störningar, flera eller grava funktionsnedsättningar, utvecklingsstörningar eller autismspektrumstörningar.
- Ofta räcker närskolans och den egna regionens mångprofessionella stödåtgärder för att stärka elevens utveckling och inläring. I sådana fall där den egna regionens mångprofessionella stödåtgärder är i bruk och upplevs som otillräckliga kan krävande konsultation utnyttjas.
- Krävande konsultation är en mångprofessionell konsultationstjänst som ges av de fyra Vaatu-aktörerna. Med tjänsten vill man stöda elever inom för- och grundskola vars skolgång kräver särskilt starka stödåtgärder.
- Tanken med konsultationen är att tillsammans med elevens närskola hitta lösningar till de situationer som är utmanande för eleven samtidigt som man stärker det lokala pedagogiska kunnandet och mångprofessionella samarbetet.
- I slutet av år 2021 inleds pilotförsök där de fyra Vaatu-aktörerna erbjuder mångprofessionell krävande konsultation för elever i för- och grundskolan.



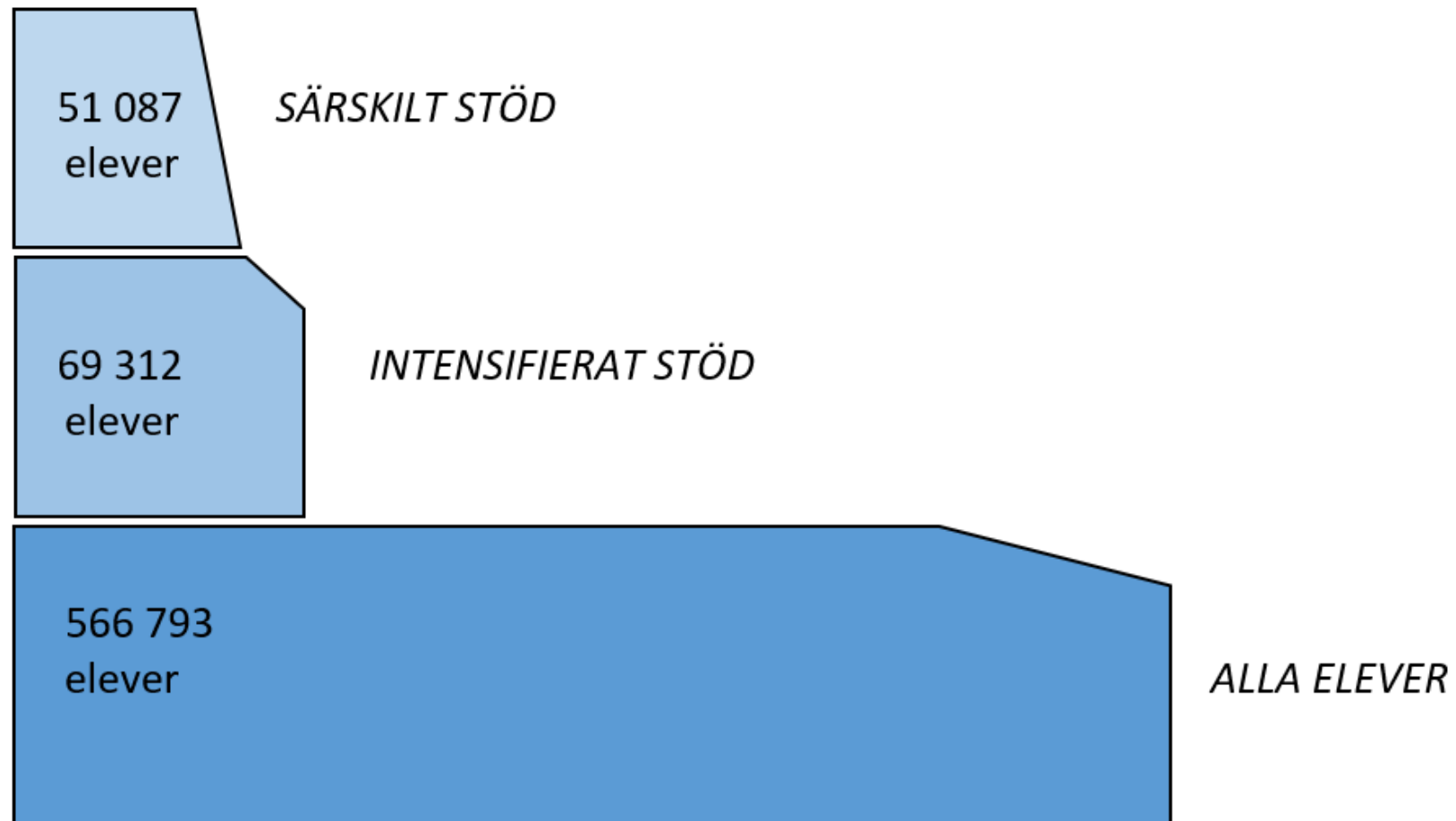


Krävande särskilt stöd – för vem och vad?

- I VETURI-projektet definierade man målgruppen för krävande särskilt stöd som elever med;
 - allvarliga psykiska störningar
(tillstånd svänger mycket, riskerar att förvärras eller riskerar att utsätta eleven eller andra för fara)
 - flera eller grava funktionsnedsättningar
 - utvecklingsstörningar
 - autismspektrumstörningar
- En del av eleverna kan ha förlängd läroplikt och/eller särskilda undervisningsarrangemang enligt 18 § i Lagen om grundläggande utbildning.

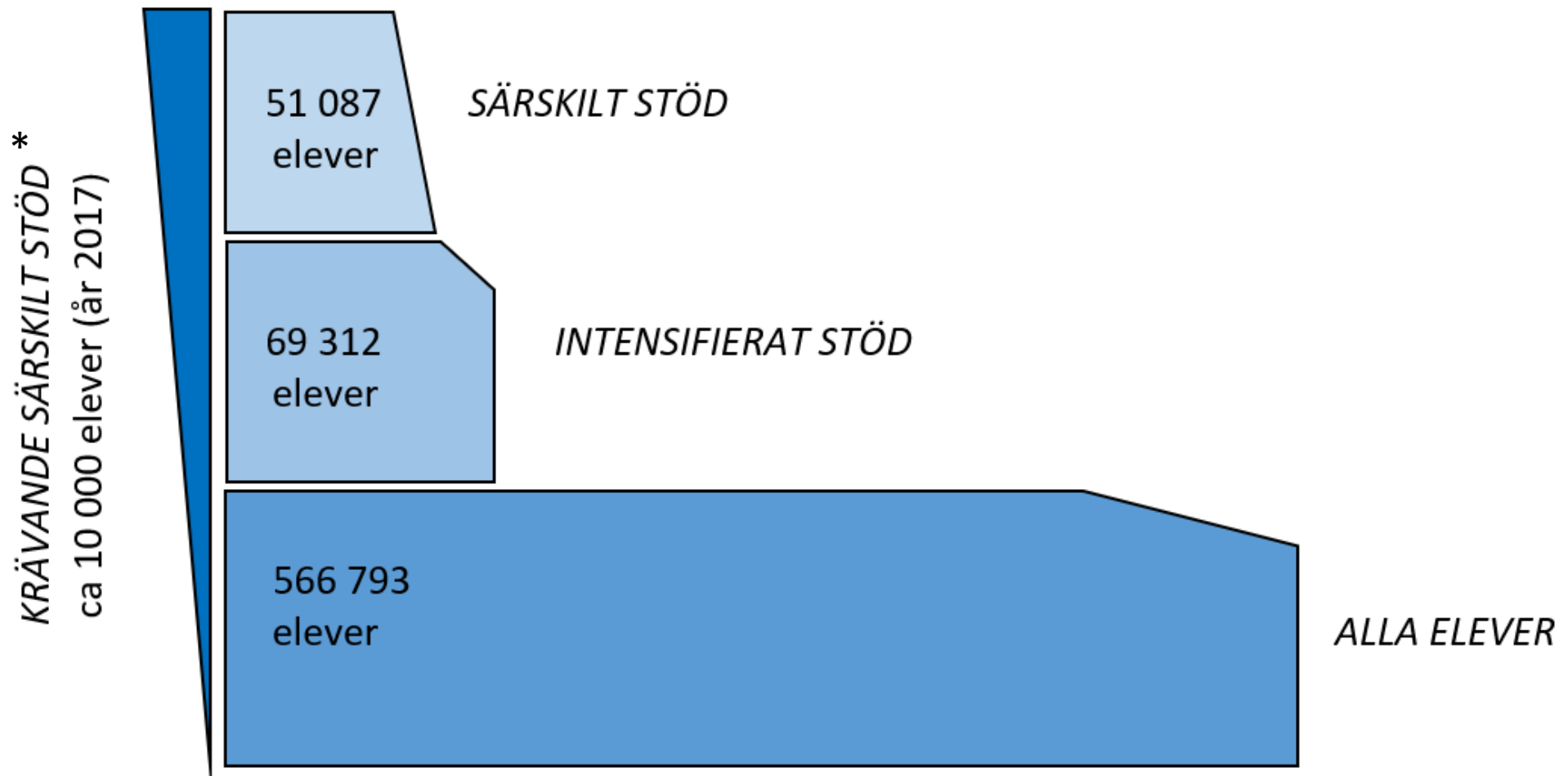
Var hittar vi eleverna som får krävande särskilt stöd?

Elever inom särskilt och intensifierat stöd i för- och grundskola år 2020 (Vipunen)



Var hittar vi eleverna som får krävande särskilt stöd?

Elever inom särskilt och intensifierat stöd i för- och grundskola år 2020 (*Vipunen*)



* Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämisyhmän loppuraportti (2017)

Olika undervisningsställen för elever med krävande särskilt stöd (*Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämisryhmän loppuraportti 2017*)

Kommun

Allmänundervisning i
närskolan

Specialskola

Undervisning enligt
verksamhetsområde

Sjukhuskola

Staten

Valteri -
konsultation eller skola

Statens skolhem

Privata

Skolhem

Specialskola

Vad innebär krävande särskilt stöd i praktiken?

Ordnandet av undervisningen kräver

- individuella lösningar,
- starka stödåtgärder och tillräckliga personalresurser,
- mångprofessionellt samarbete och
- långvarigt stöd.

Statens skolhem som producent av krävande särskilt stöd

- *"Den unga ska ges möjlighet att förändras och vara något annat än vad han eller hon har placerats för."*
- Statens skolhem är en riksomfattande serviceproducent inom krävande vård utom hemmet och krävande särskilt stöd inom den grundläggande utbildningen. Statens skolhem har fem olika verksamhetsställen med sammanlagt 126 vårdplatser och 247 unga (år 2019).
- Skolhemmen är specialiserade på att producera tjänster där vård utom hemmet och specialundervisning bildar en rehabiliterande helhet.

Statens skolhem som producent av krävande särskilt stöd

- Det centrala innehållet i servicen är fostran och handledning enligt barnets utvecklingsnivå och behov, specialundervisning, stöd för en sund psykisk utveckling, familjearbete och vid behov bl.a. rusmedelsarbete.
- Statens skolhem genomför utvecklings- och forskningsprojekt. Arbetet med unga och deras familjer samt de metoder som används utvecklas med stöd av forskningsdata. Även skolhemmens erfarenhetsexperten har länge deltagit i utvecklingen av verksamheten.

[Valtion koulukotikoulun ja Aseman lapset ry:n yhteinen Koulukotibussiturnee](#)

STATENS SKOLHEM

(Direktör Kaisa Lepola, THL)



AVDELNINGSVÅRD

- 1) Särskild omsorg (EHO)
- 2) Avdelningsvård på krävande nivå
- 3) Avdelningsvård på specialnivå

STATENS SKOLHEMSSKOLA

(Ledande rektor Tiina Korpela-Liimatainen, THL)

LIMINGAN KOULUTUSKESKUS, LIMINGO

3 avdelningar för vård på
krävande nivå,
3 avdelningar för särskild
omsorg (EHO)

VUORELAN KOULUKOTI, VICTIS

3 avdelningar för vård på
krävande nivå,
3 avdelningar för särskild
omsorg (EHO)

SAIRILAN KOULUKOTI, SANKT MICHEL

4 avdelning för vård på
specialnivå,
1 avdelning för vård på
krävande nivå,
1 avdelning för särskild omsorg
(EHO)

SIPPOLAN KOULUKOTI, KOUVOLA

3 avdelningar för vård på
krävande nivå,
3 avdelningar för särskild
omsorg (EHO)

LAGMANSGÅRDENS SKOLHEM, PEDERSÖRE

2 avdelning för vård på
specialnivå



KYLLIÄLÄN KOULU -
Limingan koulutuskeskus
Vice rektor Teemu Heikkinen

24 elevplatser
6 undervisningsgrupper
5 specialklasslärare
1 klasslärare
4 skolgångshandledare



VIHDIN VUORELAN KOULU -
Vuorelan koulukoti
Vice rektor Sanna Väitalo

29 elevplatser
5 undervisningsgrupper
5 specialklasslärare
5 skolgångshandledare



MYLLYJOEN KOULU -
Sairilan koulukoti
Vice rektor Kirsi Meriläinen

25 elevplatser
5 undervisningsgrupper
5 specialklasslärare
4 skolgångshandledare



SIPPOLAN HOVIN KOULU -
Sippolan koulukoti
Vice rektor Sirpa Koskinen

28 elevplatser
5 undervisningsgrupper
5,5 specialklasslärare
5 skolgångshandledare



LAGMANSGÅRDENIN KOULU
LAGMANSGÅRDENS SKOLA -
Lagmansgårdens skolhem
Vice rektor Jan Weckström

12 elevplatser
2 undervisningsgrupper
3 specialklasslärare
2 skolgångshandledare

Statens skolhem Lagmansgården

Olika yrkesgrupper på Lagmansgården:

- Specialklasslärare
- Speciallärare
- Skolgångshandledare
- Skolhälsovårdare
- Kurator
- Psykolog
- Läkare
- Sjukskötare
- Socionom
- Socialarbetare
- Kock
- Städpersonal

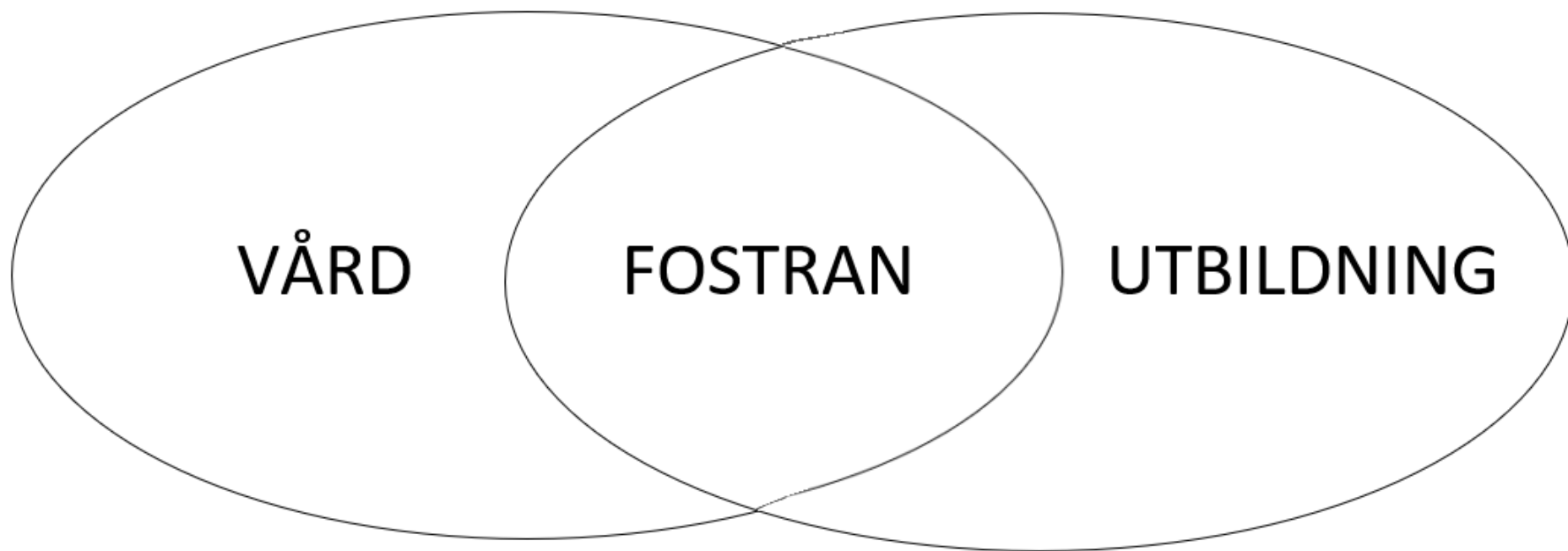
Statens skolhem Lagmansgården

VÅRD

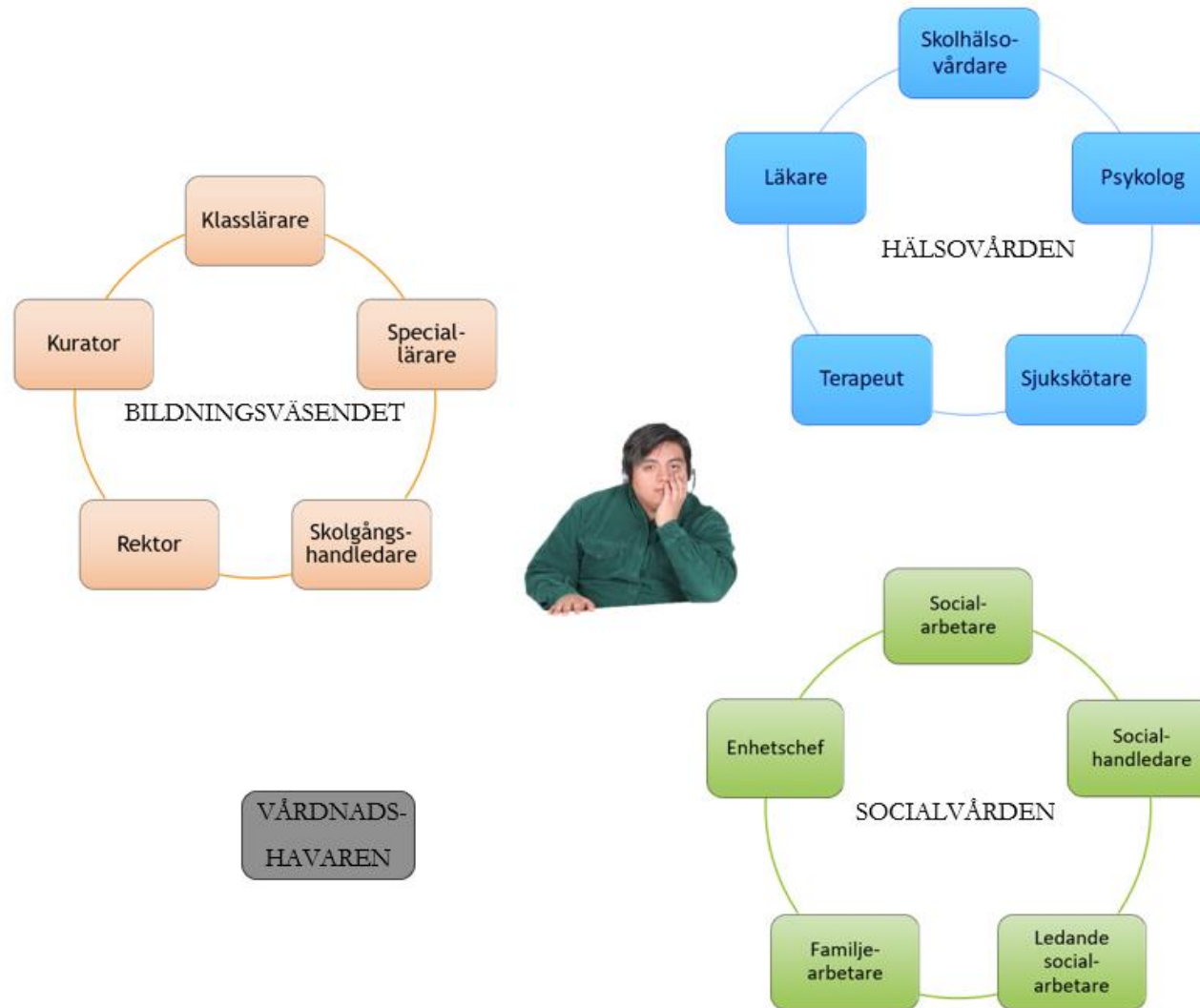
FOSTRAN

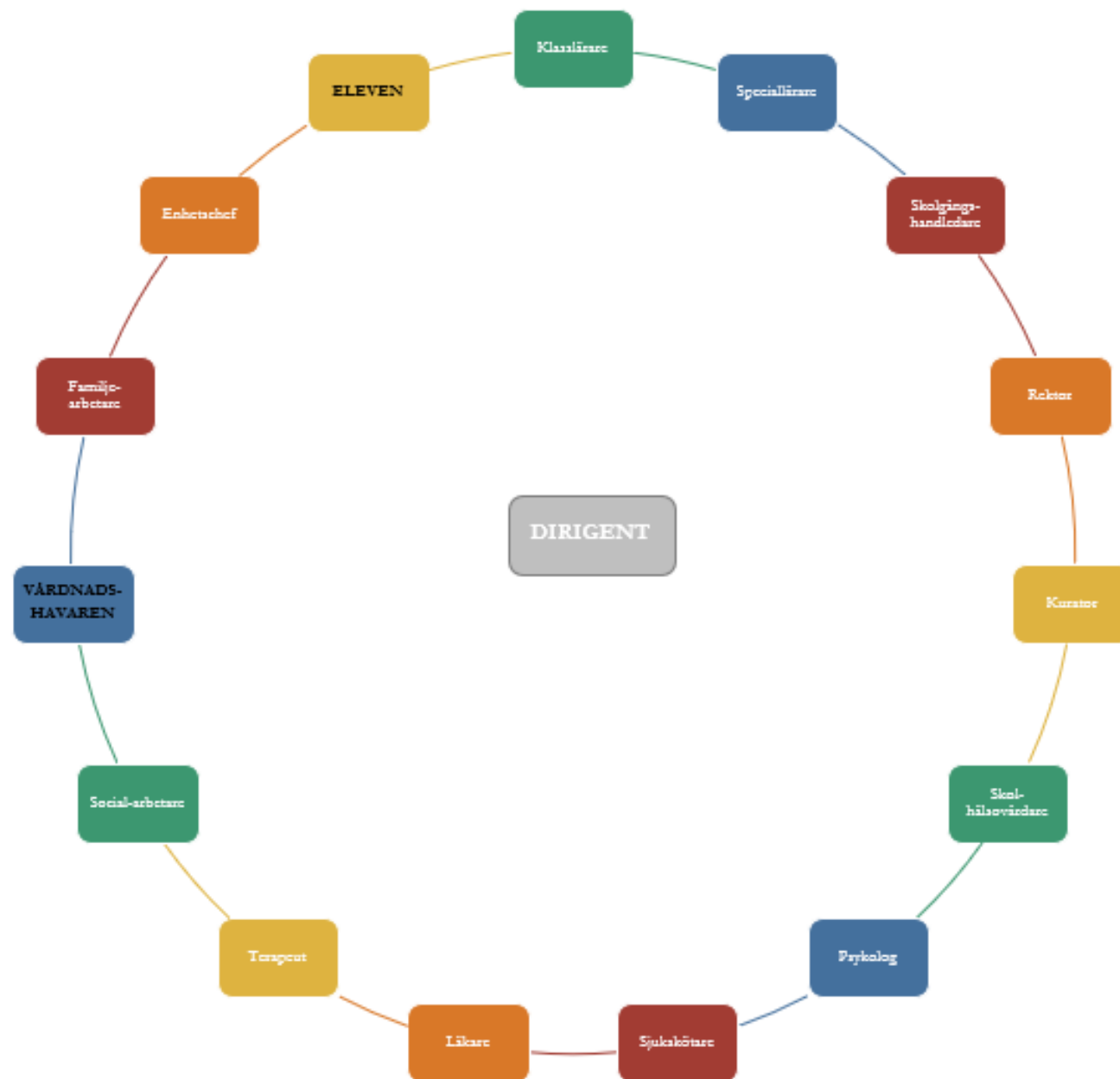
UTBILDNING

Statens skolhem Lagmansgården



Mångprofessionellt samarbete – socialvård, hälsovård och bildningsväsendet





- Antti Herlin, styrelseordförande i Kone och Finlands rikaste man lärde sig av sin far att; *börjar man göra beslut för andra slutar de genast att ta ansvar.*

Statens skolhemsskola

- 105 elever, 21 klasser, 4,8 elever/grupp
- 25 specialklasslärare och 21 skolgångshandledare
- 100 % inom särskilt stöd, 95,2 % årskurslös undervisning
- 64,8 % pojkar

Ankomstsorsak:

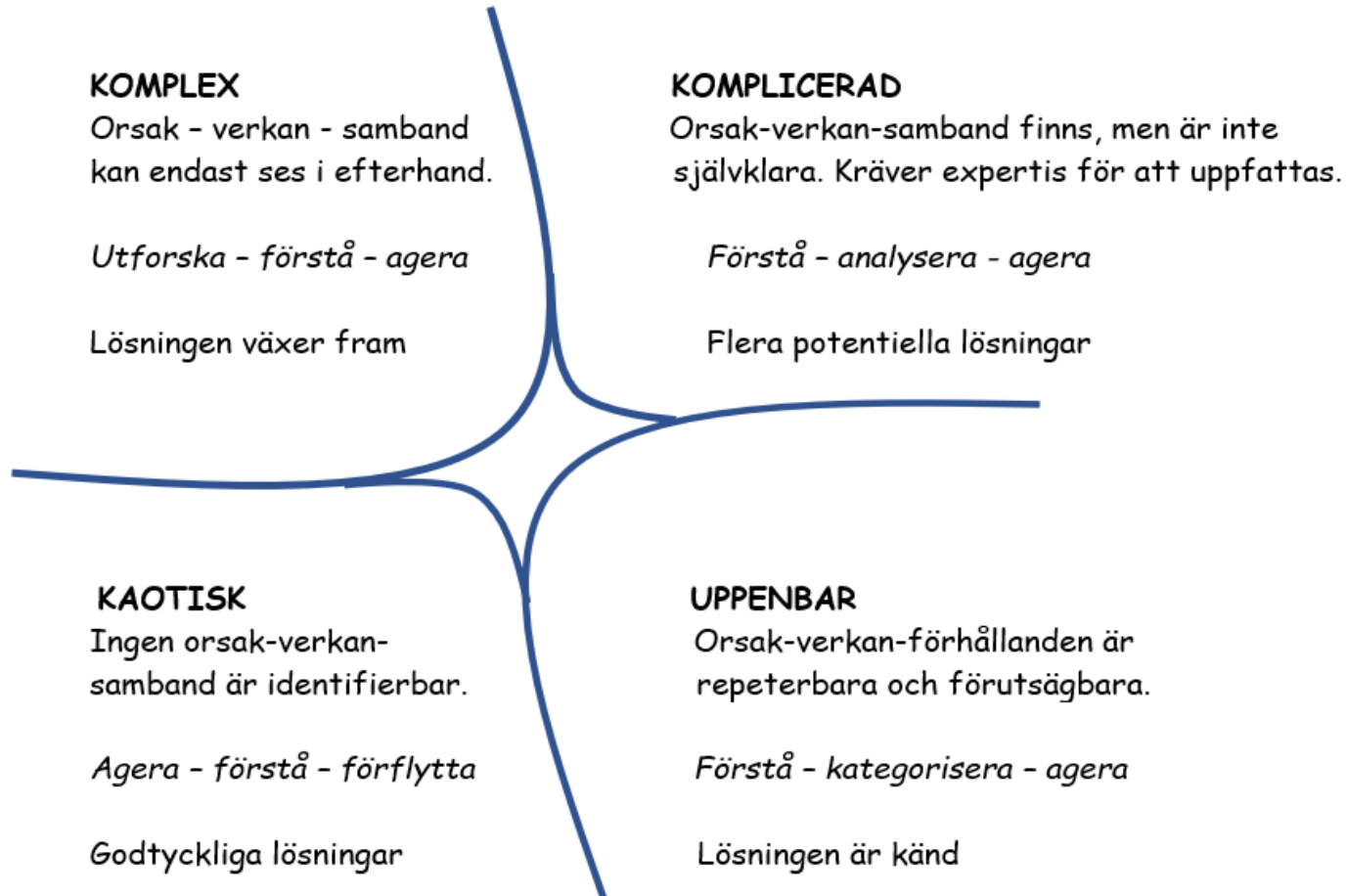
29,2 %	Har slutat gå i skola
25,5 %	Drogmissbruk
15,1 %	Gränslöshet
13,2 %	Allvarlig psykisk störningar
12,3 %	Upprepat våldsamt beteende
4,7 %	Familjeskäl

Maslows behovshierarki



Aroseus, F: Maslows behovstrappa, 2016.

Cynefin-modellen



Cynefin-ramen (framework) är en modell som används för att underlätta beslutsfattandet.

Skapades 1999 av Dave Snowden när han arbetade för IBM Global Services.

Modellen har beskrivits som en "sense-making device".

Ordet Cynefin är kymrisk (Wales) och betyder *livsmiljö*.

CYNEFIN-modellen – Komplexa situationer vs invecklade situationer

”För varje komplexa situation finns det en okomplicerad, enkel och fel lösning”

Henry Louis Mencken

(1880-

Komplexa situationer	Komplicerade situationer
1. Utmaningen har ingen exakt lösning 2. Lösningen utvecklas och förändras hela tiden 3. Lösningarna är bättre eller sämre 4. Lösningarna är situationsbundna 5. Orsakerna till utmaningen är inte tydliga	1. Utmaningen kan definieras noggrant 2. Man vet när man har nått en lösning 3. Lösningarna är antingen rätta eller fel lösningar 4. Lösningen kan användas till att lösa flera liknande utmaningar 5. Orsakerna till utmaningen är tydliga

Krävande särskilt stöd i vardagen

- Skolans arbetssätt: Bemötandet, förstärkning, inlärnin
- Skolans tema för läsåret 2021-2022; "Mitt liv, mina val"
- Ibland måste jag dra mig tillbaka eller låta bli att säga min åsikt. Jag måste komma ihåg att vi kommer från väldigt olika verkligheter och för mig handlar det om *mitt jobb men* för eleven handlar det om *elevens liv*.

Krävande särskilt stöd i vardagen

- Jag måste stå ut med att inte ha lösningen och att inte kunna tvinga processen vidare. Jag måste klara av att *vila i osäkerheten*.
- "Kids do well if they can" *Dr Ross Greene, Collaborative & Proactive Solutions*
Om inte eleven klarar av en situation så finns det någonting som hindrar barnet från att lyckas. Då blir det på den vuxnas ansvar att hitta hindret och hjälpa eleven vidare.
- Attityd av att inte veta (*dialog och systemiskt tänkande*)

*När de vill ha oss minst,
behöver de oss mest.
När de vill ha oss mest,
behöver de oss inte mera.*

Nanny McPhee (2005)

TACK!

jan.weckstrom@valtionkoulukodit.fi

029 524 4812